

Nr 47

Av herr Börjesson i Falköping m. fl., om bevarande av det kulturhistoriska värdet hos äldre bebyggelse som används för fritidsändamål.

Fritidslivets snabba utveckling på vår landsbygd under senare år har även kommit att aktualisera vissa naturskyddsfrågor, som bland annat faller inom ramen för statens naturvårdsnämnds verksamhet. Den statliga fritidsutredningen synes även ha uppmärksammat vikten av att den på många håll lavinartat växande fritidsbebyggelsen planeras och utformas så att landskapsbilden inte förfulas — såsom tyvärr ofta tidigare skett — och trevnaden efter hand går förlorad för de fritidsboende.

En fråga som mera sällan varit föremål för uppmärksamhet i dessa sammanhang gäller behandlingen av de redan befintliga byggnader — torp och ödegårdar, nedlagda skolhus, stationsbyggnader och banvaktsstugor, överflödiga arbetarbostäder m. m. — som efter hand tas i anspråk för fritidsändamål. Dessa byggnader, som — om vi ser till landet i dess helhet — representerar ett mycket avsevärt kapital, vilket kan bevaras genom fritidsbosättningen, är i sin stil ofta omistliga för det gamla kulturlandskap vi önskar bevara. Man ser emellertid ofta efter övergången till fritidshem exempel på en hårdhänt och kulturhistoriskt beklaglig omvandling av sådana byggnader med en förflackning och förfulning av landskapsbilden som följd. På många håll vittnar de yttre moderniserande ingreppen om en ödesdiger brist på sinne för den byggnadskultur som det nya fritidshemmet representerar. Det är sannolikt omöjligt att i någon mera väsentlig omfattning lagligen skydda byggnader som tillhör denna kategori, även om de i och för sig kan tillmätas ett kulturhistoriskt värde av i princip samma art som hos de relativt fåtaliga byggnader vilka f. n. åtnjuter lagligt skydd. Däremot bör det vara möjligt att genom en viss upplysnings- och rådgivningsverksamhet — främst via lokala och regionala myndigheter — motverka de kulturhistoriska skadeverkningarna i fråga om det äldre och mera värdefulla byggnadsbeståndet på landsbygden. Speciellt värdefulla byggnader borde av kommunerna kunna inköpas och upprustas för att därpå hyras ut för fritidsändamål. En annan möjlighet vore många gånger, att lantbrukare med överskottsbyggnader finge lånemöjligheter för upprustning av dessa i samma syfte. Framför allt synes dock en bred upplysningsverksamhet angelägen.

Då här berörda frågor synes böra tillmätas icke ringa betydelse på längre sikt för bevarande av det gamla kulturlandskapet i vårt land, är det angeläget att såväl statens naturvårdsnämnd som den pågående statliga fritidsutredningen tar jämväl dessa utvecklingsfrågor under övervägande.

Med stöd av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att statens naturvårdsnämnd och den statliga fritidsutredningen måtte erhålla i uppdrag att föreslå lämpliga åtgärder i syfte att så långt som det är möjligt bevara det kulturhistoriska värdet hos den äldre bebyggelse på landsbygden som efter hand tas i anspråk för fritidsändamål.

Stockholm den 19 januari 1965

John Eriksson

i Bäckmora

David Gomér

Bengt Börjesson

i Falköping

Emil Elmwall
